

تأثیر دوره کارآموزی رشته حسابداری بر دانش و مهارت دانشجویان

(بررسی موردی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی مرکز همدان)

سمیرا سیف

کاوه پرندین

چکیده:

با افزایش تعداد دانشجویان حسابداری در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی این رشته موقعیت قابل ملاحظه ای در آموزش عالی پیدا کرده است. در عین حال یکی از وظایف نظام آموزش عالی، تربیت افراد متخصص در زمینه حسابداری و حوزه های مرتبط با آن است. انتظار می رود دوره های کارآموزی و عملی در حین آموزش دانشگاهی، باعث تقویت بنیه علمی دانشجویان و فارغ التحصیلان این رشته و ارتقاء سطح دانش و مهارت آنان می گردد. لذا بمنظور ارزیابی اثربخشی دوره های کارآموزی در ارتقای دانش و مهارت دانشجویان حسابداری، جامعه دانشجویان کارشناسی حسابداری دانشگاه آزاد مرکز همدان در نظر گرفته شده است. افراد جامعه آماری به دو دسته تقسیم شده اند، گروه اول متشکل از افرادی که دوره کارآموزی را گذرانده اند و گروه دوم افرادی که هنوز دوره کارآموزی را نگذرانده اند. از دو دسته افراد جامعه به طور مستقل نمونه گیری شده (۲۲۸ نفر) و با توزیع پرسشنامه، دانش و مهارت آنها که انتظار می رود در اثر کارآموزی افزایش یابد، اندازه گیری شده و با هم مقایسه شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات از آزمون های آماری مناسب (از جمله آزمون t، آزمون کولموگروف-اسمیرنوف) استفاده شده است. نتایج تجزیه و تحلیل داده ها نشان داده است که دوره کارآموزی تأثیر مثبتی بر دانش و مهارت دانشجویان داشته است.

واژه های کلیدی: آموزش، آموزش حسابداری، دوره های کارآموزی، دانش، مهارت.

در دهه های اخیر که تعداد حسابداران دانشگاهی در واحدهای اقتصادی نسبت به گذشته رشد چشمگیری داشته است تعالی و شأن حرفه حسابداری رو به افزایش است. اما نداشتن تجربه عملی مناسب برای فارغ التحصیلان آنان را از رشد و ترقی در مسیر این حرفه باز می دارد. (حاجیها، ۱۳۸۷) با توجه به اینکه حسابداری از رشته هایی است که به عنوان حرفه مطرح است و آموزش های دانشگاهی باید پاسخگوی نیازهای محیط کار آن نیز باشد دانشجویان فارغ التحصیل وقتی وارد محیط کار می شوند آنچه را محیط از آنان طلب می کند بطور کامل نیاموخته و آنچه را در دانشگاه فراگرفته ضرورتاً آن چیزی نیست که محیط کار به آن نیاز دارد (حسابرس، ۱۳۸۵). همچنین دانش حسابداری در محیط کار از طریق تجربه ی کاری مناسب هر چه بیشتر ارتقاء می یابد لذا اجرای دوره های کارآموزی در سیستم آموزشی لازم و ضروری به نظر می رسد (همان منبع).

در ضمن بایستی برای بهبود روند آموزش، کارآموزی عملی حسابداری تقویت شود. هر چند دو دیدگاه وجود دارد یعنی دیدگاهی که موافق و دیدگاهی که مخالف کارآموزی و کار عملی است ولی این چنین به نظر می رسد که در ایران، زمانی می توان به پیشرفت چشمگیر در این زمینه دست پیدا کرد که دانشجویان این رشته با کار عملی حسابداری آشنا شوند. یعنی همراه با آموزش نظری، آموزش عملی نیز برای دانشجویان وجود داشته باشد تا موجب پیشرفت بیشتر حسابداری در کشور ما شود (همت فر، ۱۳۸۷). لذا دوره ی کارآموزی به عنوان تنها مرحله ای آموزش عملی موجود در سیستم آموزش دانشگاهی می تواند در ارتقاء مهارت و دانش دانشجویان نقش بسزایی را ایفا کند. بطور خلاصه اهداف تحقیق انجام شده به شرح زیر است:

- ۱- بررسی میزان اثر بخشی دوره های کارآموزی حسابداری.
 - ۲- سنجش رابطه بین آموزش های کارآموزی حسابداری و افزایش سطح مهارت و دانش دانشجویان حسابداری.
 - ۳- ضرورت وجود دوره کارآموزی بعنوان واحد درسی برای دانشجویان حسابداری سایر دانشگاه ها از جمله دانشگاه پیام نور.
- بر این اساس هدف نهایی این تحقیق، بررسی میزان اثربخشی دوره های کارآموزی حسابداری و سنجش رابطه بین آموزش های کارآموزی با افزایش سطح مهارت و دانش دانشجویان حسابداری می باشد.

ادبیات نظری:

با توجه به اینکه حسابداری از سویی یک علم نظری و از سوی دیگر توأم با عمل و کاربردی می باشد لذا آموزش حسابداری صرفاً نباید محدود به ارائه مفاهیم و مطالب نظری باشد. دانشجویان باید بتوانند آنچه را در کلاسهای درس فرا می گیرند طی دوره های عملی نیز مورد استفاده قرار دهند. ایجاد چنین دوره های علاوه بر فراهم نمودن ارتباط بین مراکز آموزشی و حرفه حسابداری، دانشجویان را از بعد عملی و تجربی نیز تقویت نموده و آنها بعد از فارغ التحصیلی به سهولت می توانند جذب بازار کار گردند (اعتمادی، ۱۳۷۵).

اصل کلمه کارورزی به واژه (کارورز) بر می گردد و به فردی گفته می شود که در حین تحصیل در آموزش عالی و یا بلافاصله بعد از پایان دوران تحصیل تنها با هدف کسب تجربه و مهارت کاری و عملی در موسسه ای مشغول به کار می شود. (آئین نامه کارآموزی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۸۱).

اهداف کارآموزی شامل آشنایی با محیط کار رشته علمی کارآموز و شیوه ارتباط آن با سایر رشته ها، آشنایی با مشکلات و مسائل علمی رشته کارآموز در واحدهای صنعتی، کسب تجربه کاری، آزمودن آموخته ها در عمل و بکارگیری تکنیک ها است .

مشکلات کارآموزی در ایران

مشکلات ناشی از دانشگاه ها

- ۱- عدم حضور استاد راهنما (یا سرپرست کارآموز) و عدم ارتباط وی در حین کارآموزی.
- ۲- کمبود منابع اطلاعاتی: کمبود منابع موجود و عدم تشابه آنها، امکان کسب تجربه یکسان را برای دانشجویان هم رشته فراهم نمی کند لذا سطح یاد گیری دانشجو متفاوت خواهد بود .

- ۳- نحوه ارزیابی کیفیت کارآموزی: در اکثر مراکز دانشگاهی به میزان فراگیری و افزایش دانش عملی دانشجو در طی دوره کارآموزی توجه زیادی نمی شود و ارائه گزارش و دادن نمره بیشتر جنبه رفع تکلیف به خود گرفته است .

مشکلات ناشی از محیط کار

- ۱- پذیرش: اغلب سازمان ها یا واحدهای صنعتی بزرگ معمولاً از پذیرش دانشجو خودداری می کنند، یا شرایطی قائل می شوند که دانشجو ترجیح می دهد در سازمان ها و واحدهای صنعتی کوچک تر به کارآموزی بپردازد .

۲- نداشتن مسوول خاصی برای راهنمایی دانشجویان در سازمان ها یا واحدهای صنعتی .

۳- برخوردار نبودن دانشجویان از امکانات رفاهی .

۴- سایر مشکلات: مانند نبود انگیزه کافی در مدیران سازمان ها یا واحدهای صنعتی و نا آشنایی آنها با اهمیت کارآموزی .

از طرفی در زمینه کارآموزی در ایران هنوز برنامه مدون و مصوبی وجود ندارد.

درباره اینکه آیا لازم است دانشجویان این حرفه با کار عملی آشنا شوند دو دیدگاه وجود دارد. یک دیدگاه بحث لزوم کارآموزی و کار عملی را مطرح می کنند و اعتقاد دارند اگر دانشجو در زمان تحصیل کار اجرایی انجام نداده باشد در بدو ورود به بازار کار دچار مشکلات زیادی خواهد شد. دیدگاه دیگر که معمولاً صاحب نظران حسابداری و افراد دانشگاهی به آن معتقدند این است که دانشجو در هنگام تحصیل نباید کار عملی انجام دهد و فقط باید زیربنای نظری خود را تقویت کند تا بتواند در بازار کار حرفی برای گفتن داشته باشد. چرا که دانشجویی که دارای مبانی نظری محکمی باشد در بازار کار بعد از گذشت چند ماه به تجاری دست می یابد که یک شخص فاقد زیربنای علمی در طی چند سال به آنها رسیده، با این تفاوت که بعضاً شخص عامی حتی نمی داند کارهایی را که انجام می دهد چه مفهومی دارند و چه استفاده ای از آنها می شود ولی کسی که دارای قدرت علمی است، به تجزیه و تحلیل و ارائه راه کارهای جدیدی می پردازد و قطعاً باعث پیشرفت محیط کاری خود می شود.

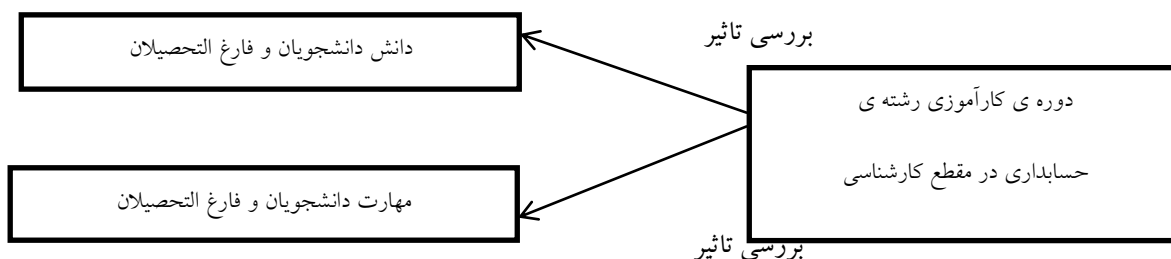
تحقیقات در مورد آموزش حسابداری و کارآموزی حسابداری در ایران

از تحقیقات انجام شده در ایران در حیطه آموزش حسابداری به تحقیقات و پایان نامه های دکتر نوروش، اعتمادی، شهرام عوض پور، احسان کمیزی، حسینعلی تاجمیری، غلامرضا مظاهری کوپایی و خانم اعظم السادات میر حسینی نیری می توان اشاره نمود که نقش بسزایی در بررسی مسائل و مشکلات در حیطه آموزش حسابداری ایفا نمودند.

اما در مورد کارآموزی حسابداری تحقیقات زیادی انجام نگرفته است و تنها می توان به تحقیق دکتر زهره جاجپها در مورد بررسی نقش کارآموزی دانشگاهی در عملکرد حرفه ای و سازمانی فارغ التحصیلان حسابداری اشاره کرد که نتیجه این پژوهش نشان می دهد که تأثیر دوره های کارآموزی بر ارتقاء عملکرد سازمانی فارغ التحصیلان بیش از عملکرد حرفه ای آنان در رشته حسابداری است. بنابراین برای افزایش اثر این دوره ها باید محتوای آموزشی و زمان آن مورد بازنگری عمده قرار گیرد.

بر اساس یکی دیگر از تحقیقات انجام شده، فقدان دوره کارآموزی حسابداری در مقطع کارشناسی، در کنار کمبود پژوهش ها و کمبود اساتید متخصص، از علل اساسی عدم اعتلای آموزش دوره کارشناسی حسابداری در ایران است. اهمیت کارآموزی و آموزش عملی و نقش آن در افزایش مهارت و دانش دانشجویان حسابداری بر کسی پوشیده نیست (اعتمادی، ۱۳۷۵).

لذا با توجه به اینکه در ایران تحقیقات محدودی درباره ی تأثیر اجرای دوره ی کارآموزی صورت گرفته است لذا اهمیت موضوع کاملاً مشهود بوده و این تحقیق می تواند تکمیل کننده ی تحقیقات پیشین و راهنمایی برای تحقیقات آینده باشد.

شکل ۱-مدل تحلیلی تحقیق

در این تحقیق طبقه بندی دانش و مهارت بر اساس اهدافی که آئین نامه کارآموزی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۸۱ و نیز اجزاء تشکیل دهنده دانش و مهارت در پایان نامه آقای میرمحمود یزدانی در سال ۱۳۷۷ و نیز مقاله خانم دکتر حاجیها در مورد بررسی نقش کارآموزی دانشگاهی در عملکرد حرفه ای و سازمانی فارغ التحصیلان و همچنین مقاله آقای ژان لین و دیگران در مورد طبقه بندی دانش و مهارت صورت گرفته انجام پذیرفته است.

برای تفکیک اجزاء دانش و مهارت، توانایی هایی که عمدتاً مبنای عمومی دارند مانند انجام مصاحبه و پرسش از کارکنان به عنوان مهارت طبقه بندی شده و توانایی هایی که جنبه علمی و حسابداری دارند مانند تجزیه و تحلیل صورت های مالی، تحت عنوان دانش طبقه بندی شده اند. فهرست اجرای دانش و مهارت به گونه ای تعریف شده اند که قابل اندازه گیری باشند. اجزای دانش شامل ۱۴ جزء و اجزای مهارت نیز شامل ۱۴ جزء می باشد که به صورت زیر فهرست می شود:

جدول ۱- لیست اجزای دانش و مهارت

ردیف	دانش	ردیف	مهارت
۱	تجزیه و تحلیل رویدادهای مالی و تنظیم سند حسابداری	۱	سرپرستی افراد تحت نظارت
۲	ثبت عملیات مالی در دفاتر و مدارک مختلف حسابداری	۲	انجام مصاحبه و پرسش از افراد تحت نظارت
۳	تهیه صورت ها و گزارش های مالی با استفاده از اطلاعات مالی	۳	مشاهده و بازرسی عینی
۴	تهیه صورت مغایرت بانکی	۴	مشارکت جهت رسیدگی های مجدد
۵	تهیه و انجام ثبت های اصلاحی و تعدیلات پایان دوره	۵	همکاری با سایر قسمتهای سازمان
۶	تهیه، بستن و افتتاح حسابها	۶	پذیرش انتقادات و پیشنهادات سازنده
۷	تجزیه و تحلیل و تفسیر اقلام صورت های مالی	۷	بکارگیری اصول مکاتبات اداری و بازرگانی
۸	محاسبه و گزارش بهای تمام شده محصولات	۸	رعایت قوانین محل کار نظیر پوشش
۹	تهیه گزارش ها و صورت های مالی میاندوره ای	۹	رعایت انضباط اداری
۱۰	بررسی و تایید صحت و کیفیت اطلاعات و گزارش های مالی	۱۰	رعایت سلسله مراتب اداری
۱۱	بکارگیری موثر استانداردهای حسابداری	۱۱	شناخت ساختار سازمانی دولت و مجلس، وزارتخانه، سازمان ها و وظایف و ارتباط آنها
۱۲	محاسبه نسبتهای مالی و تجزیه و تحلیل صورتهای و گزارشهای مالی	۱۲	شناخت ساختار قانونی، قوانین عمومی و کاربرد مالی و محاسباتی کشور
۱۳	احاطه بر قوانین مهم مربوط به حسابداری	۱۳	آشنایی با برنامه های کامپیوتری مرتبط با رشته حسابداری نظیر Excel و Access و نرم افزارهای حسابداری
۱۴	ایجاد ارتباط بین دروس مختلف حسابداری و حرفه حسابداری به عنوان یک مجموعه	۱۴	آشنایی با چرخه عملیات و نحوه فعالیت های شرکت ها

۳-روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات پیمایشی و از نظر هدف، کاربردی است. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق روش میدانی و کتابخانه ای است. از منابع کتابخانه ای برای بررسی ادبیات و سابقه تحقیقات استفاده شده و جهت سنجش و اندازه گیری دانش و مهارت دانشجویان از پرسشنامه استفاده شده است. برای تهیه پرسشنامه از طریق انجام مصاحبه با اساتید خبره، اقدام گردید.

جامعه پژوهش را دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان تشکیل می دهند که تعداد ۲۲۸ نفر با فرمول کوکران به عنوان نمونه مورد سنجش قرار گرفتند. ۱۱۴ نفر که واحد کارآموزی را گذرانده و ۱۱۴ نفر که نگذرانده .

این تحقیق شامل سه فرضیه ی اصلی به شرح زیر می باشد:

الف) اجرای دوره ی کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، دانش دانشجویان را افزایش می دهد.

فرضیه های کمکی مربوط به دانش

۱- اجرای دوره کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، دانشجویان را نسبت به عملیات دفترداری افزایش می دهد.

۲- اجرای دوره های کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، دانشجویان را در تهیه گزارشات مالی و تجزیه و تحلیل آنها افزایش می دهد.

۳- اجرای دوره کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، توانایی دانشجویان را در بکارگیری آموخته ها و فنون حسابداری در محیط حرفه ای افزایش می دهد.

ب) اجرای دوره های کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، مهارت دانشجویان را افزایش می دهد.

۴- اجرای دوره کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، باعث افزایش مهارتهای فردی دانشجویان می شود.

۵- اجرای دوره کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، باعث افزایش مهارتهای مدیریتی و گروهی دانشجویان می شود.

۶- اجرای دوره کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، باعث افزایش مهارتهای شغلی و اداری دانشجویان می شود.

۴- تجزیه تحلیل داده ها

برای تجزیه تحلیل داده ها از آزمون t با نمونه های مستقل و همچنین برای آزمون نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شده است.

جدول ۲- بررسی نرمال بودن متغیر دانش و مهارت با استفاده از آزمون کلوموگروف اسمیرنوف دو طرفه

دانش و مهارت	سطح دانش	سطح مهارت
تعداد	228	228
میانگین	2.82	2.77
انحراف معیار	1.433	1.312
مقدار دقیق	.296	.326
مثبت	.215	.212
منفی	-.296	-.326
آزمون کلوموگروف اسمیرنوف دو طرفه	4.465	4.926
سطح معنی داری (sig)	.061	.112

با توجه به سطح معناداری که در جدول ۲ مشاهده می کنیم (Sig = .61) و (Sig = .112) از مقدار خطای $\alpha = .05$ بیشتر است بنابراین فرض صفر آماری یعنی نرمال بودن مشاهدات تأیید می شود.

آزمون فرضیه اصلی اول

الف) اجرای دوره ی کارآموزی در مقطع کارشناسی حسابداری، دانش دانشجویان را افزایش می دهد.

در دو بخش از پرسشنامه سوالات به دو قسمت مربوط به مهارت و دانش تقسیم شده اند. به گزینه خیلی کم نمره ۱ به گزینه کم نمره ۲ متوسط نمره ۳ زیاد نمره ۴ و به خیلی زیاد نمره ۵ داده ایم. نمرات دو بخش دانش و مهارت را جدا گانه برای هر شخصی جمع کرده و معیار تصمیم گیری قرار داده ایم.

از ۱۱۴ نفری که دوره کارآموزی را گذرانده اند، ۹۴ نفر دارای سطح دانش زیاد و ۲۰ نفر دارای سطح دانش خیلی زیاد می باشند. و از ۱۱۴ نفری که کارآموزی نگذراده اند، ۶۲ نفر دارای سطح دانش خیلی کم و ۵۲ نفر دارای سطح دانش کم هستند. طبق نتایج مشخص است که افراد با گذراندن دوره کارآموزی دارای سطح دانش بالاتری نسبت به آنهایی که کارآموزی نگذرانده اند دارند و آنهایی که کارآموزی نداشته اند سطح دانش خیلی کمتری دارند.

جدول 3- آزمون کای اسکور

پولیو p	درجه آزادی	مقدار آماره	
.000	3	228.000 ^a	کای اسکور
.000	3	316.075	نسبت درستی
		228	تعداد داده معتبر

با توجه به نتایج بدست آمده فرض صفر رد میشود. بنابراین بین سطح دانش و گذراندن دوره کارآموزی رابطه معنی دار وجود دارد. (آزمون در سطح ۰,۰۵ است).

از ۱۱۴ نفری که دوره کارآموزی را گذرانده اند ۱۱۲ نفر دارای سطح مهارت زیاد و ۲ نفر دارای سطح مهارت خیلی زیاد می باشند. همچنین از ۱۱۴ نفری که کارآموزی نگذرانده اند ۵۷ نفر دارای سطح مهارت خیلی کم و ۵۵ نفر دارای سطح مهارت کم و دو نفر دارای سطح مهارت متوسط می باشند. طبق نتایج مشخص است که آنهایی که دوره کارآموزی گذرانده اند دارای سطح مهارت بالاتری نسبت به آنهایی که کارآموزی نداشته اند دارند و آنهایی که کارآموزی نداشته اند سطح مهارت خیلی کم دارند.

جدول ۴- آزمون کای اسکور

پولیو p	درجه آزادی	مقدار آماره	
.000	4	228.000 ^a	کای اسکور
.000	4	316.075	نسبت درستی
		228	تعداد داده معتبر

با توجه به نتایج بدست آمده فرض صفر رد می شود. بنابراین بین سطح مهارت و گذراندن کارورزی رابطه معنی دار وجود دارد.

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای مقایسه سطح دانش رد می شود. یعنی واریانسهای دو گروه برابر نیستند. طبق آزمون تی فرض صفر رد میشود. فرض صفر بیان می کند میانگین سطح دانش دو گروهی که کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر است. بنابراین میانگین سطح دانش دو گروه برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان می دهد که میانگین سطح دانش گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از سطح دانش گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

جدول 5- آزمون تی دو گروه مستقل

	آزمون لوین برای مقایسه واریانس ها	آزمون تی برای مقایسه میانگین های دو گروه							
		فاصله اطمینان ۰.۹۵		انحراف استاندارد	اختلاف میانگینها	پی ویو	درجه ازاد	آماره تی	پی ویو
		کران بالا	کران پایین						آماره اف
فرض برابری واریانس ها	سطح دانش	2.743	2.588	.039	2.665	.000	226	67.966	.008
فرض نابرابری واریانس ها		2.743	2.588	.039	2.665	.000	223.044	67.966	
فرض برابری واریانس ها	سطح مهارت	2.691	2.578	.029	2.635	.000	226	91.721	.035
فرض نابرابری واریانس ها		2.691	2.578	.029	2.635	.000	199.141	91.721	

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها رد میشود یعنی واریانسهای دو گروه برابر نیستند. طبق آزمون تی فرض صفر رد می شود. فرض صفر بیان می کند میانگین سطح مهارت دو گروهی که کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر است. بنابراین میانگین

سطح مهارت دو گروه برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند، نشان می دهد که میانگین سطح مهارت گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از سطح مهارت گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

آزمون فرضیات فرعی

جدول ۶- آزمون تی دو گروه مستقل

	آزمون لوین برای برابری واریانسها		آزمون تی برای مقایسه میانگینها				
	Fآماره	پی ویو	Tآماره	درجه آزادی	پی ویو ازمون تی دو طرفه	95%فاصله اطمینان	
						کران پایین	کران بالا
فرض برابری انجام عملیات دفتری واریانسها	.294	.588	20.197	226	.000	2.098	2.551
فرض نابرابری واریانسها			20.197	225.214	.000	2.098	2.551
فرض برابری تهیه گزارشات مالی و تجزه و واریانسها	2.833	.094	22.874	226	.000	2.196	2.611
فرض نابرابری تحلیل آنها واریانسها			22.874	207.143	.000	2.196	2.611
فرض برابری بکارگیری آموخته ها و فنون واریانسها	8.407	.004	33.018	226	.000	2.623	2.956
فرض نابرابری حسابداری در محیط حرفه ای واریانسها			33.018	212.749	.000	2.623	2.956
فرض برابری افزایش مهارتهای فردی واریانسها	2.680	.103	22.652	226	.000	2.331	2.775
فرض نابرابری افزایش مهارتهای فردی واریانسها			22.652	221.823	.000	2.331	2.775
فرض برابری افزایش فعالیتهای مدیریتی و واریانسها	.120	.729	21.586	226	.000	2.224	2.671
فرض نابرابری افزایش فعالیتهای مدیریتی و واریانسها			21.586	222.892	.000	2.224	2.671
فرض برابری افزایش مهارتهای شغلی و اداری واریانسها	8.344	.004	31.613	226	.000	2.747	3.112

جدول ۶- آزمون تی دو گروه مستقل

	آزمون لوین برای برابری واریانسها		آزمون تی برای مقایسه میانگینها				
	TF آماره	پی ویو	T آماره	درجه آزادی	پی ویو ازمون تی دو طرفه	95% فاصله اطمینان	
						کران بالا	کران پایین
فرض برابری انجام عملیات دفتری واریانسها	.294	.588	20.197	226	.000	2.098	2.551
فرض نابرابری واریانسها			20.197	225.214	.000	2.098	2.551
فرض برابری تهیه گزارشات مالی و تجزه و واریانسها تحلیل آنها	2.833	.094	22.874	226	.000	2.196	2.611
فرض نابرابری واریانسها			22.874	207.143	.000	2.196	2.611
فرض برابری بکارگیری آموخته ها و فنون واریانسها حسابداری در محیط حرفه ای	8.407	.004	33.018	226	.000	2.623	2.956
فرض نابرابری واریانسها			33.018	212.749	.000	2.623	2.956
فرض برابری افزایش مهارتهای فردی واریانسها	2.680	.103	22.652	226	.000	2.331	2.775
فرض نابرابری واریانسها			22.652	221.823	.000	2.331	2.775
فرض برابری افزایش فعالیتهای مدیریتی و واریانسها گروهی	.120	.729	21.586	226	.000	2.224	2.671
فرض نابرابری واریانسها			21.586	222.892	.000	2.224	2.671
فرض برابری افزایش مهارتهای شغلی و اداری واریانسها	8.344	.004	31.613	226	.000	2.747	3.112
فرض نابرابری واریانسها			31.613	213.932	.000	2.747	3.113

بررسی فرضیه 1

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون اول رد نمی شود. یعنی واریانسهای دو گروه برابرند. طبق آزمون تی فرض صفر رد می شود. یعنی انجام عملیات دفتری برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان می دهد که میانگین عملیات دفتری گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از میانگین عملیات دفتری گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

بررسی فرضیه ۲

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون دوم رد نمی شود. یعنی واریانسهای دو گروه برابرند طبق آزمون تی فرض صفر رد می شود. یعنی تهیه گزارشات مالی برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان می دهد که میانگین تهیه گزارشات مالی گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از میانگین تهیه گزارشات مالی گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

بررسی فرضیه ۳

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون اول رد می شود یعنی واریانسهای دو گروه برابر نیستند. طبق آزمون تی فرض صفر رد میشود. یعنی بکارگیری آموخته ها و فنون برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند. نشان می دهد که میانگین بکارگیری آموخته ها و فنون گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از میانگین بکارگیری آموخته ها و فنون گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

بررسی فرضیه ۴

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون اول رد می شود یعنی واریانسهای دو گروه برابر نیستند طبق آزمون تی فرض صفر رد میشود. یعنی افزایش مهارتهای فردی برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی

چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان می دهد که میانگین افزایش مهارت‌های فردی گروه اول (کارآموزی گذرا) بیشتر از میانگین افزایش مهارت‌های فردی گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

بررسی فرضیه ۵

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون اول رد می شود یعنی واریانسهای دو گروه برابر نیستند. طبق آزمون تی فرض صفر رد میشود یعنی افزایش مهارت‌های مدیریتی و گروهی برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان میدهد که میانگین افزایش مهارت‌های مدیریتی و گروهی گروه اول (کارآموزی گذرا) بیشتر از میانگین افزایش مهارت‌های مدیریتی و گروهی گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

بررسی فرضیه ۶

طبق آزمون لوین فرض برابری واریانسها برای آزمون اول رد نمی شود. یعنی واریانسهای دو گروه برابرند طبق آزمون تی فرض صفر رد میشود یعنی افزایش مهارت‌های شغلی و اداری برای کسانی که دوره کارآموزی داشته اند و آنهایی که نداشته اند برابر نیست و از طرفی چون هم کران پایین و هم کران بالای سطح اطمینان هر دو مثبت می باشند نشان می دهد که میانگین افزایش مهارت‌های شغلی و اداری گروه اول (کارآموزی گذرانده) بیشتر از میانگین افزایش مهارت‌های شغلی و اداری گروه دوم (کارآموزی نداشته اند) است.

۵- نتیجه گیری

با توجه به تحقیقات انجام شده و تحولات بدیع اقتصادی در کشورها، که کشور ما نیز از این امر مستثنی نیست، نیاز به دانش آموختگان و افرادی که در امر حسابداری، جهت گرفتن تصمیم های منطقی و برنامه ریزی شده دارای تخصص و مهارت کافی باشند، لازم و ضروری است. همچنین بخاطر اینکه بین آنچه در دانشگاه تدریس می شود و آنچه در حرفه (عمل) انجام می شود تفاوت وجود دارد ، لذا بهتر است دانش آموختگان برای ورود به بازار کار، متناسب با نیاز محیط کار، از طریق کارآموزی آماده شوند. هدف از انجام این پژوهش، بررسی تأثیر اجرای دوره های کارآموزی حسابداری در مقطع کارشناسی بر ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان دانشگاه آزاد

اسلامی واحد همدان بوده است. پس از جمع آوری داده های مورد نیاز، و با توجه به آزمون t انجام شده و حدود اطمینان ۹۵ درصد، گذراندن دوره ی کارآموزی باعث افزایش دانش و مهارت دانشجویان می شود..

پژوهش حاضر مانند پژوهشهای دیگر علوم که مربوط به انسان می باشد با محدودیت ها و مشکلاتی روبرو بوده است که به اهم آنها اشاره می شود:

- ۱- عدم همکاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در ارائه آمار دانشجویان به طور دقیق.
 - ۲- با توجه به اینکه جامعه آماری این پژوهش محدود به دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان می باشد طبعاً نتایج آن نیز محدود به دانشجویان این واحد می باشد.
 - ۳- عدم امکان بررسی کامل میزان دقت و سطح دانش پاسخ دهنده گان به پرسش نامه.
- پیشنهادهای برای پژوهش های آینده با توجه به تحقیق فوق به شرح زیر می باشد:

- ۱- در نظر گرفتن واحد کارآموزی برای دانشگاه پیام نور جزئی واحدهای درسی دانشجویان حسابداری.
- ۲- بررسی علل اهمیت ندادن به دوره های کارآموزی توسط دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور.
- ۳- بررسی رابطه بین گذراندن دوره های کارآموزی و عملی با جذب دانشجویان فارغ التحصیل در حرفه حسابداری.
- ۴- انجام تحقیق فوق با توجه به تحقیقات آزمایشی با سنجش یک گروه از دانشجویان قبل از ورود به دوره های کارآموزی و بعد از خروج از این دوره ها.
- ۵- با توجه به اینکه تحقیق فوق به کمک پرسشنامه صورت پذیرفته، لذا پیشنهاد می گردد در تحقیقات آتی با در نظر گرفتن دقت، کارایی و اثربخشی دوره های کارآموزی در ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان بررسی گردد.

فهرست منابع و مأخذ:

الف) منابع فارسی

- ۱- اعتمادی، حسین، ۱۳۷۷، شناسایی عوامل و موانع رشد آموزش حسابداری در ایران و ارائه برنامه کارآمد، پایان نامه دکتری حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۲- تاجمیری ریاحی، حسینعلی، ۱۳۷۲، بررسی ارتباط محتوای برنامه های درسی رشته حسابداری تا سطح کاردانی با میزان مهارت شغلی در سطح استان تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۳- حاجیها، زهره، ۱۳۸۷، بررسی نقش کارآموزی های دانشگاهی در عملکرد حرفه ای و سازمانی فارغ التحصیلان حسابداری، مجموعه مقالات اولین همایش سراسری آموزش حسابداری در دانشگاه آزاد ارومیه.
- ۴- حافظ نیا، محمدرضا، ۱۳۷۷، مقدمه ای بر روش تحقیق و علوم انسانی، سازمان مطالعه و تدوین سمت، تهران، چاپ دوازدهم.
- ۵- عظیمی، مجید، ۱۳۷۶، ضرورت تغییر برنامه آموزشی و روش تدریس حسابداری در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۶- علیمدد، مصطفی و ملک آرای، نظام الدین، ۱۳۸۶، اصول حسابداری، جلد دوم، مرکز تحقیقات حسابداری و حسابرسی.

ب) منابع انگلیسی

7. Albrecht, W,&R . Sack 2000, Accounting education : charting the course through a perilous future Accounting Education series (Sarasota, FL: American Accounting Association
8. American Accounting Association(AAA)1986, Future Accounting Education : preparing for the expanding profession (The Bedford Report) .ISSues in Accounting Education ,vol , I,PP:195-168
9. American Institute of cerified public Accountants ,(AICPA).1998,CPA vision project Identifies TOP five Issues for the profession> the CPA letter.
10. Berry,M,J.1982 ""Content of Accounting Curriculu in operational Auditing ,,"ph.D. diss university of Illions

11. Borzi .M .G. & T. H . Mills , 2001, communication Apprehension in upper level Accounting students : An Assessment of skill Development “ Journal of Education for Business .vol .21,pp:198-193
12. Bonk .C.J ., & G .S .sterenson , 1998, „Alternative instructional strategies for creative and critical thinking in the Accounting curriculum „ Journal of Accounting Education , vol .16 (2).pp:271-261